

Titov življenjski jubilej

Jugoslovanski predsednik Tito je 25. t.m. obhajal 85. obletnico rojstva. Po vsej Jugoslaviji so že dalj časa številne proslave, ki so združene tudi z drugim jubilejem, in sicer s 40-letnico, odkar je maršal Tito na čelu jugoslovanske komunistične partije, oziroma Zveze komunistov Jugoslavije.

Proslave so dosegle višek v torek, 24. t.m., ko so v Beogradu predsednika Tita tretjič proglasili za narodnega heroja. Ob tej priložnosti je o njegovem življenju, delu in zaslugah spregovoril dr. Vladimir Bakarič, Stane Dolanc pa je prebral utemeljitev novega najvišjega jugoslovanskega odlikovanja, ki ga je slavlencu izročil predsednik jugoslovanske zvezne skupščine Kiro Gligorov.

Josip Broz - Tito je prevzel vodstvo KP Jugoslavije leta 1937, se pravi samo štiri leta pred nacističnim in fašističnim napadom na nekdanjo kraljevo Jugoslavijo, katere vojska se je v šestih dneh razsula in kapitulirala. Zgodovinska zasluga KPJ je, da je pod Titovim vodstvom povedla jugoslovanske narode v boj proti okupatorju, da so se jugoslovanski narodi sami osvobodili in ohranili svojo državo, ki pa je z razliko od prejšnje države zveznega značaja, se pravi, da upošteva pravice posameznih narodov in narodnosti.

Važen mejnik v Titovem dolgoletnem političnem in državniškem delovanju je leto 1948, ko se je vodstvo KPJ odločno uprlo tedaj mogočnemu Stalinu in postavilo temelje tako imenovani »nacionalni poti v socializem«, ki jo v notranji politiki najbolje označuje sistem samoupravljanja, v zunanji politiki pa neuvrženost.

(Dalje na 7. strani)

UGIBANJA O PADCU Nikolaja Podgornega

Svetovno javnost in zlasti politične opazovalce je v sredo, 25. maja, iznenadila vest, da je bil razrešen dolžnosti člana sovjetskega politbiroja Nikolaj Podgorni, predsednik vrhovnega sovjeta, se pravi sovjetski državni poglavar. Vest je z dvema vrsticama sporočila tiskovna agencija Tass, ki seveda ni pojasnila vzrokov dejanske politične smrti člana trojke, katera je po odstavitvi Nikite Hruščova pred 12 leti prevzela oblast v Sovjetski zvezi.

Nikolaj Podgorni je star 74 let in je po rodu Ukrajinec. Član centralnega komiteja partije je že od leta 1958. Njegova izključitev iz politbiroja partije bo po mnenju izvedencev za sovjetske zadeve imela kmalu za posledico, da bo razrešen tudi dolžnosti državnega poglavarja in da bo morda prenehal biti član centralnega komiteja partije.

Ob tej senzacionalni vesti se mnogi sprašujejo, kakšni so resnični vzroki padca Nikolaja Podgornega, ki je še pred kratkim opravil pomemben obisk v vrsti afriških držav in ki so ga vsi smatrali za najožjega sodelavca glavnega partijskega tajnika Brežnjeva in ministrskega predsednika Kosigina. Za sedaj so seveda možna le ugibanja o nenadnem političnem zatonu tega sovjetskega prvaka. Vsi zahodni politični komentatorji pa soglašajo, da pomeni padec Nikolaja Podgornega konec enega in začetek drugega razdobja v sovjetski politični zgodovini.

Ugibanja so najrazličnejša. Nekateri navajajo notranje razmere v državi, zlasti nesoglasja, kar zadeva vprašanje sovjetskih disidentov, ki postajajo čedalje glasnejši. Pri tem opozarjajo tudi na določena nesoglasja med posameznimi sovjetskimi republikami, in sicer predvsem na problem odnosov med narodnostmi. Drugi pa navajajo zunanjepolitična vprašanja ter položaj v mednarodnem komunističnem gibanju. Gre predvsem za odnose med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami in za sklepe lanske konference evropskih komunističnih partij v Berlinu.

Kar zadeva odnose med Sovjetsko zvezo in Ameriko, je treba opozoriti, da je Brežnjev pozdravil Carterjevo zmago na predsedniških volitvah, novi ameriški predsednik pa ga je očitno kmalu neprijetno presenetil s svojo politiko z vzezi z vprašanjem spoštovanja človekovih pravic, pri čemer se Sovjeti zaradi disidentov čutijo hudo prizadete, saj so Brežnjevi in sodelavci to politiko že označili za vmešavanje v svoje notranje zadeve. Eden izmed vzrokov neuspešnega potovanja ameriškega zunanjega ministra Vanca v Moskvo, kjer bi morali obnoviti in še izboljšati pogodbo o omejitvi strateškega jedrskega orožja, je bila prav Carterjeva politika do vprašanja spoštovanja človekovih pravic, se pravi njegova posredna podpora oziroma razumevanje za sovjetske disidente.

V pošteb prihajajo po vsej verjetnosti še drugi razlogi, zaradi katerih so v Kremlju sklenili odstaviti Nikolaja Podgornega. Morda gre tu za nesoglasja glede Bližnjega vzhoda, morda tudi za nesporazume, kar zadeva Afriko in zlasti njen jug, kjer je dejansko že v polnem teku boj za vplivnostna področja med obema velesilama.

Za naše politične razmere je molk o resničnem ozadju kremeljskih dogodkov seveda težko razumljiv. Javnost na Zahodu sploh ne more razumeti, zakaj sovjetski državljani nimajo možnosti ali pravice, da se seznanijo, v čem se je Podgorni pregrešil, da so ga kratkomalo odstranili iz političnega življenja, oziroma v čem se ni strinjal z večino partijskih voditeljev, da je zato moral odložiti svoje funkcije. Za poznavalce sovjetskega sistema je sicer to nekaj povsem rednega, zahodna javnost pa ima možnost, da se ponovno prepriča, da ji sovjetski togi, v marsičem skrivnostni in vsekakor zaprti sistem nikakor ne more biti za vzor ter zgled.

Carter o smernicah ameriške politike

Ameriški predsednik Carter je v govoru, ki ga je imel v nedeljo na univerzi Notre Dame v Indiani, pojasnil in poudaril nove smernice zunanje politike Združenih držav pod njegovim vodstvom. Njegov govor je močno odjeknil v svetu.

Carter je naglasil potrebo po večjem mednarodnem sodelovanju zunaj preživelih blokovskih okvirov. V zvezi s položajem na Bližnjem vzhodu je rekel, da bi moral Izrael upoštevati resolucije Združenih narodov, s čimer je dal vedeti, da misli, da bi se moral Izrael umakniti z zasedenih arabskih ozemelj. Kot znano, pa čisto drugače misli zmagovalac na nedavnih izraelskih parlamentarnih volitvah voditelj nacionalistične stranke Likud Menahem Begin, ki je dejal,

da bo izrael obdržal zasedeno Cisjordanijo, ker je to starodavno izraelsko nacionalno ozemlje; to je povedal tudi v intervjuju za ameriško televizijsko omrežje in Carterjeve izjave so bile torej že odgovor na Beginove izjave.

Najznačilnejši odstavek Carterjevega govora je nedvomno tale: »Zaupajoč v našo prihodnost smo se zdaj rešili tistega pretiranega strahu pred komunizmom, ki nas je prej pripravljalo do tega, da smo obljeli vsakega diktatorja, ki se nam je pridružil v našem strahu. Vse preveč časa smo bili pripravljani prevzemati načela in taktiko naših nasprotnikov, opuščajoč včasih naše vrednote zaradi njihovih. Borili

(Dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 29. maja, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Danes obiščemo Gropado. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Tolminci«. (Ivan Pregelj). 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Klasično a ne prerese. 14.00 Poročila. 14.05 Operete. 14.35 Orkestri. 15.00 Šport in glasba. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 30. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Obletnica tedna. 9.40 Koncert. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 12.50 Slovensko amatersko gledališče. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Studio 2 (Pavel Ugrin). 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.15 Melodije. 17.00 Poročila. 17.05 Koncert. Sodeluje violinist Crtomir Šiško. Igra Slovenski komorni orkester. 17.40 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Čas in družba. 18.25 Slovenski bori. 19.00 Poročila.

: : TOREK, 31. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Šolske oddaje (za otroški vrtec). 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Glasbeni vestnik (Mara Žerjal). 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Koncert, ki ga vodi Anton Nanut (2. del). Igra Slovenski komorni orkester. 17.40 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Problemi slovenskega jezika. 18.20 Zborovska glasba. 19.00 Poročila.

: : SREDA, 1. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Rojstna hiša. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.40 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 12.50 Občina Milje. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Izbirajae sami. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Pianistka Neva Merlak. 17.00 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Never talk«, napisal Vitomil Zupan. Radijski oder. 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 2. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Nekeč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.40 Šolske oddaje (za II. stopnjo osnovne šole). 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Tri, štiri... 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Poročila. 17.05 Koncert. 17.30 Mojstri jazz. 18.00 Poročila. 18.05 Tehnološke spremembe in industrijski razvoj. 18.15 »Primorska poje 77«. 19.00 Poročila.

: : PETEK, 3. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Ženska imena. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.00 Šolske oddaje (za srednjo šolo). 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 12.50 Vloga kulture. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 PH 104, pripravlja Ivo Sosič. 15.40 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Bdeda Šček: Zvonovi v praznik. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Kulturni dogodki. 18.25 Domači zvoki. 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 4. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Pojdimo se glasbo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Tekmujte s Petrom. 15.30 Poročila. 15.35 Poslušajmo spet. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.05 »Po Gorečnikovih sledovih in stopinjah«. Napisal Rado Bednarik. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

O AMNESTIJI V JUGOSLAVIJI

Ze dalje časa se je govorilo o amnestiji za politične obsojence, ki da je v načrtu v Jugoslaviji, in o tem so spregovorili — vedno na vprašanja časnikarjev — tudi že razni jugoslovanski predstavniki na tiskovnih konferencah, npr. nedavno Bakarič na tiskovni konferenci v Zagrebu, vendar so vedno naglasili, da jim ni o tem še nič znano in da zato ne morejo izjaviti nič določene. Te dni pa je prinesel ameriški dnevnik »International Herald Tribune« o tem dopis iz Beograda od svojega dopisnika Murraya Seegerja. Dopisnik pravi, da je amnestijo zavleklo nesoglasje.

V Beogradu so pričakovali, da bo prišlo do amnestije že v prvih dneh tega meseca, je rečeno v dopisu, a do odločitve odloka o njej je prišlo zaradi nesoglasja o amnestiji med vodilnimi člani vlade kot tudi v vrhu ZKJ. Amnestija naj bi se nanašala na okrog 600 političnih zapornikov, a v zadnjih tednih so nekateri vodilni predstavniki izjavili, pravi ameriški dopisnik, da bi masovna pomilostitev negativno vplivala, ker bi jo lahko imeli za popuščanje zunanjim pritiski.

Nesoglasje vlada baje tudi glede pomilostitve takoimenovanih kominformistov. Prvotno je bila amnestija v načrtu že za prejšnje mesece in v Beogradu so krožile vesti o tem že v marcu; rečeno je bilo, da bo amnestija kmalu objavljena, da si je ne bi kdo tolmačil, kot da je v direktni zvezi z bližajočo se beograjsko konferenco, na kateri bodo preučili napredek pri izvajanju sklepov helsinške konference o varnosti in sodelovanju v Evropi iz leta 1975. In baje uradni krogi tudi niso želeli, da bi prišlo do amnestije preblizu proslavam Titovega 85. rojstnega dneva, ob koncu maja. Toda, kot rečeno, ni bilo strinjanja in amnestija zdaj ni bila izdana.

Dopisnik »International Herald Tribune« dodaja, da so pa v nekaterih republikah in sicer v Bosni in Hercegovini, Hrvatski in Sloveniji že napovedali — a brez podrobnosti — da bodo objavili amnestitvene ukrepe, ker imajo republike lastne pravne pristojnosti. Toda v drugih republikah, Srbiji, Črni Gori in Makedoniji, ni bilo še nič objavljeno o tem.

Carter o smernicah ameriške politike

(nadaljevanje s 1. strani)

smo se proti ognju z ognjem, ne da bi pomislili, da je bolje gasiti ogenj z vodo.«

Poleg tega, da je omenil, da je zdaj najboljše trenutke, da bi poskusili rešiti spor na Bližnjem vzhodu, je spregovoril o Afriki

in uveljavljanju demokracije na tej celini in o politiki pravičnosti v svetu, rekoč, da ni mogoče utemeljevati svetovne stabilnosti na politiki, ki gradi samo na industrijskih državah.

Končno je naglasil Carter naslednjih pet osnovnih smernic ameriške zunanje politike, ki jih bo upoštevala njegova vlada: uveljavljanje ameriških obveznosti glede človeških pravic; pobude za utrditev povezanost med demokratičnimi državami; pobude za pridobitev Sovjetske zveze za skupen napor, ki bo lahko zaustavil širjenje jedrskega orožja; prizadevanje za izboljšanje možnosti za trajen mir na Bližnjem vzhodu; poskus, tudi za cenoakega trenja s prijateljskimi državami, da se zmanjša nevarnost kopičenja jedrskega orožja in tudi nevarnost kopičenja navadnega orožja v svetu.

—o—

Iz tiska v SR Sloveniji je razvidno, da je tam močno razširjena navada, da avtomobilisti, ki zakrivijo kako hudo cestno nesrečo, pobegnejo.

Šah je optimist samo glede svoje države

Perzijski šah je velik optimist glede razvoja svoje države, pa velik pesimist glede ostalega sveta. Te dni je v intervjuju za neki zahodni list napovedal, da bo verjetno že pred koncem tega stoletja izbruhnila tretja svetovna vojna, če industrijski svet ne bo začel varčevati z energijo in ne bo nehal izkoriščati revnejših držav. Ni pa povedal, kako si predstavlja tretjo svetovno vojno med mogočnimi industrijskimi državami in revnimi in šibkimi državami tret-

jega sveta. Po njegovem bo čez dvajset let že tudi Iran spadal med industrijske države. Na vprašanje časnikarjev, na kateri strani se bo torej Iran bojeval v tretji svetovni vojni, je šah odgovoril: »Žal, na vaši, na strani industrijskih držav, ker bo pač do tedaj že postal industrijska država.«

Izrazil pa je tudi mnenje, da mora njegova država z industrializacijo pohiteti, kajti do leta 2000 bo izčrpan iz perzijskih tal že ves petrolej.

PISMA UREDNIŠTVU

Še o jubileju KPS

Spoštovani urednik,

v Vašem cenjenem listu ste 28. aprila objavili članek »Važen politični jubilej«, ki ga zavoljo raznih pripomb dopolnjujete dne 5. maja. Naj mi bo dovoljeno, da dodam tudi nekaj svojih misli k omenjenima člankoma. Predvsem bi rekel, da nimam kaj oporekati priznanju, da je Komunistična partija Slovenije 1937. leta zahtevala združeno in svobodno Slovenijo. Zdi pa se mi, da bi bilo zgodovinsko točneje, ko bi pisec ob ugotovitvi formalne izjave KPS razložil, da se je komunistična stranka Slovenije izjavljala za slovensko samobitnost v *ilegali* takrat, ko so se za samobitnost drugi izjavljali *javno*. Poudarjanje slovenstva se namreč prične že 1935. leta v debatah v Beli dvorani Uniona, se nadaljuje na predavanjih Bohinjskega tedna 1937. leta, kjer je govor o slovenski »samovladi v okviru Jugoslavije« in o slovenski »narodni samobitnosti«. Prav tako je na Bohinjskem tednu 1937. leta še bolj izrazito izražena zahteva po »zedinjeni Sloveniji« (Bogo Grafenauer) in po »duhovni in materialni narodni obrambi« (J. Bitezničnik), in to pred zborom dvestopetdesetih mladih intelektualcev! Publicistično pa je kapitalno vlogo imelo »Dejanje«. Da se razumeva, vse to so seveda znana dejstva, napredni krščanski ljudje so bili takrat *javno* poglavitni nosilci slovenstva. A prav zato bi moral sleherni govor o zgodovinskem pomenu izjave KPS le-to izjavo tudi razločno uokviriti, kajti drugače ne bodo bralci, posebno mladi, nikdar imeli kolikor toliko jasne podobe o polpreteklem političnem dogajanju na Slovenskem. S tem, da mi pisec zoži skrb za slovensko svobodo in skrb za manjšine samo na izjavo KPS, pa dejansko diskvalificira vse tiste zavestne in zavedne sile, na katere je KPS pravzaprav cepila svojo revolucionarno sadiko.

Ponavljam, zelo pravilno poudarjate zgodovinski moment *politične* izjave o slovenski državnosti. To je bila vsekakor kakovostna sprememba v slovenskem ozračju, in taka tudi ostaja, čeprav jo je v prvi vrsti narekovala ideološka zaverovanost in je bilo pri tem narodno hotenje v vzporednem položaju. Vendor dejstvo ostaja, sem rekel, in v prihodnosti bi moral iti razvoj samo naprej, nikdar pa ne nazaj. Ob tem pa se mi spet zdi vredno pripomniti, da mora list, ki je namenjen pluralistično razpoloženemu bralcu, upoštevati mnogostranost obravnavanega problema, zato naj bi se namesto za apodiktičnost odločil za znansiran prikaz. To poudarjam tudi zato, ker se zgodovinskih obletnic spominjamo tudi zavoljo potrebe, da pregledamo koordinate sedanjosti. Drugače je smeraj mogoče, da se človek preda lagodnosti ob suhih lovorjevih vencih; to pa bi bilo izredno nevarno.

S spoštovanjem,

Boris Pahor

Zdi se čudno, kako je mogel kdo razumeti naša uredniška članka o jubileju KPS v smislu, da je pisec zožil »skrb za slovensko svobodo in skrb za manjšine samo na izjavo KPS«, kar da »dejansko diskvalificira vse tiste zavestne in zavedne sile, na katere je KPS pravzaprav cepila svojo revolucionarno sadiko«. V prvem, pa tudi v drugem članku je bilo zelo razločno rečeno in tudi poudarjeno, da je šlo za politični

jubilej in je bil manifest KPS l. 1937 *politični* manifest, politični glas, in beseda politični je bila celo podčrtana (s posevnim tiskom). V obeh člankih je bilo poudarjeno le to, da je bila KPS edina stranka na tleh tedanje Slovenije, ki se je sama proglašala za slovensko in je poudarjala slovensko narodnost, vse druge so se štele za jugoslovanske stranke in so v svojih programih, če že ne tudi v praksi, zanikale slovensko narodnost ter težile po asimilaciji slovenskega naroda v nekakem novem jugoslovanskem narodu. S tem nikakor ni bilo rečeno, da niso obstajale skupine, ki so se iskreno in pogumno postavljale za slovenstvo — to je bilo celo naglašeno — toda te skupine niso bile politične *stranke*. Bile so le skupine kulturnikov ali disidentskih politikov, študentov ali sindikalistov. Poleg tistih, ki jih našteva Boris Pahor, bi lahko imenovali še druge, kot npr. skupino »Slovenija«, ki so jo vodili Rudolf Mencin, dr. Mrak in L. Ude. A nobena teh skupin *ni bila* in *ni hotela* biti stranka. Ravno krog, ki je organiziral in vodil Bohinjske tedne, je dosledno odklanjal zahtevo skupine akademikov iz »Zarje«, da bi skušali organizirati iz opozicionalnih skupin tistih, ki so se borili za slovenstvo in za socialni dvig slovenskega naroda, posebno opozicionalno stranko, legalno ali ilegalno. Hotel je, da ostane gibanje izključno kulturno, po vzgledu gibanja, ki ga je pobudila francoska revija »Esprit«.

To je bila napaka, ki je bila usodna za vse, kar je sledilo. S tem hočemo samo še enkrat opozoriti na pomen, ki ga sta ga imela ustanovitve in proglas KPS, kajti tako je ta stranka, ki ji je ilegalnost omogočala vso svobodo programa, potegnila v odločilni uri za seboj vse politične energije, ki jim je šlo za samobitnost slovenstva, medtem ko je pri drugih še vedno vladala tradicionalna slovenska zmeda zamenjavanja kulture, svetovnega nazora in politike, zmeda, ki vlada pri mnogih še danes. Toda politične cilje je mogoče dosegati samo s političnim delom in to ni isto kot kulturno delovanje ali propaganda za kak svetovni nazor ali ideologijo. Kdor torej hoče politično žeti, mora politično sejati, in ker l. 1937 in še pozneje nihče razen KPS ni upal legalno ali ilegalno nastopati *politično*, ker je bilo to tvegano (iti se slovenske samobitnosti zgolj kulturno ni bilo nikoli posebno nevarno), se je končalo tako, kakor se je. V tem je bilo bistvo tistega, kar smo hoteli povedati v naših člankih, kdor pa želi diskusijo razširiti na druge teme, jo lahko, mi s tem diskusijo o jubileju KPS zaključujemo.

Zakaj taka nedoslednost?

Spoštovano uredništvo,

na zadnji seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, ki je bila v torek, 17. t.m., smo med drugim slišali, da je občinska uprava podelila obsojencem posebnega fašističnega sodišča spominsko kolajno z napisom samo v italijanščini.

To se mi zdi zelo čudno, saj je na proslavi z dne 25. aprila župan Škerk v slavnostnem govoru na nabrežinskem trgu pred spomenikom padlih pravilno poudaril velik doprinos Slovencev v boju proti fašizmu in absolutno največje število izrečenih in izvršenih obsodb zloglasnega posebnega sodišča proti slovenskim in hrvaškim protifašistom.

Ni mi torej jasna doslednost občinske uprave, ki po eni strani ugotavlja zgodovinsko resnico, po drugi strani pa podeljuje kolajne s samo italijanskim napisom ljudem, ki so trpeli tudi in predvsem zaradi genocidne protislovenske fašistične politike in za priznanje osnovnih narodnih pravic Slovencev in Hrvatov v bivši Julijski krajini. N. K.

O Gramscijevi proslavi na slovenski šoli

Dijaki slovenskih višjih srednjih šol so pod pokroviteljstvom Zavodskega sveta trgovskega tehničnega zavoda Žiga Zois pripravili prireditve ob 40-letnici smrti Antonia Gramscija. Če prav se strinjam s tem, da si morajo naši dijaki širiti kulturo na vseh področjih, se mi vendar vsiljujeta ob tej proslavi dva pomisleka: nacionalnega in ideološkega značaja.

Menda je prvič, da je trgovski zavod dal pobudo za tako prireditev, in zato se mi zdi še bolj neprimerno, da je zanjo izbral Italijana, ko pa nam Slovincem ne manjka resnično velikih in pomembnih mož, ki bi zaslužili, da se jih spomnimo in jih spoznamo. Kaj vedo naši dijaki na primer o J.E. Kreku, o H. Tumi, o Kocbeku? In imajo pogum očitati slovenski šoli, da je »slaba kopija italijanske«, ko prostovoljno silijo v praznovanje italijanskih osebnosti in v dvojezične proslave!

Če pa že hočemo pokazati svojo odprtost in zanimanje za velike može italijanske, pa tudi drugih narodnosti, bi pričakovala, da ne bi za tako proslavo namenjeno vsem dijakom, ko zaradi nje odpade pouk, izbrali osebnosti, čigar teža je predvsem politična, kot ustanovitelja italijanske komunistične partije. Menda ne bodo sledile proslave ustanoviteljev drugih strank?

Eden od predavateljev je bil komunistični senator Giovanni Urbani. Tudi to se mi zdi simptomatično: slovenski dijaki sprejmejo kot predavatelja italijanskega levičarskega eksponenta, medtem ko bi se verjetno upirali, če bi postavili kot govornika kakega Slovence, ki za levičarsko stran ni sprejemljiv (nekaj takega se je že zgodilo z gospo Radoslavo Premrl). Tudi se sprašujem, ali ne verjamem, da bi zavodski svet sprejel proslavo npr. Janeza Evangelista Kreka, ali bi ravnatelj tako odločno zahteval zanjo prosti dan in ali bi šolsko skrbništvo tako hitro ugodilo zahtevi.

Kar hočem reči, je to: medtem ko so demokratični dijaki, starši in profesorji res odprti in sprejemljivi za vse pobude, je druga stran, ideološko levičarsko obarvana, enostranska in nepopustljiva v svojih zahtevah. Je ta proslava izraz dialoga med dvema enakovrednima skupinama ali pa diktat ene skupine?

Bralka

Lanskega decembra je poteklo 40 let od ustanovitve zloglasnega fašističnega »posebnega sodišča za zaščito države«, katerega žrtev je bil tudi Antonio Gramsci (obsojen je bil namreč na 20 let ječe in umrl zaradi bolezni). Poleg vprašanj, ki si jih postavlja naša bralka, bi si dovolili pripomniti, kako da naši dijaki niso smatrali za potrebno žrtvovati nekaj ur rednega pouka deležu, ki so ga primorski Slovenci in Hrvati prispevali v boju proti fašizmu med obema vojnama. Ob 40-letnici zloglasnega fašističnega sodišča bi bilo prav, če bi se naši dijaki spomnili, da je omenjeno sodišče izreklo skupno 42 smrtnih obsodb, od teh jih je bilo kar 33 izrečenih proti Slovincem in Hrvatom in 23 tudi izvršenih.

Srečanje kulturnih združenj in društev dežele Furlanije-Juljske krajine

Prejšnjo soboto, se je več kot 200 predstavnikov kulturnih združenj in društev dežele zbralo na zasedanju, ki ga je v Villi Manin v Passarianu pri Codroipu priredilo deželno odbornišтво za kulturne dejavnosti in šolstvo. Zasedanje je otvoril deželni odbornik dr. Alfeo Mizzau, ki je obrazložil načela deželne kulturne politike, ki naj bi z zasedanjem oziroma vzpodbudami, ki bodo izšle z zasedanja, dobila še ustrežnejšo usmeritev. Za njim je spregovoril profesor na rimski univerzi Sergio Cotta, ki je govoril na temo »Kultura in svoboda«. Njegova izvajanja so v marsičem izvenela kot idejna utemeljitev določene deželne oziroma odbornikove kulturne politike. Le-ta poudarja avtonomijo kulturne ustvarjalnosti in torej tudi temu primeren način obravnavanja posameznih kulturnih spodbud, ki nastajajo spontano ne pa po nekakšnem kulturnem programiranju. Prav glede tega se je razvnela živahna diskusija, pri čemer so zlasti predstavniki levih sil poudarjali potrebo po načrtovanju kulturne dejavnosti ter po soodločanju krajevnih ustanov pri kulturni politiki. Potreba, da se vključijo krajevne u-

stanove in torej občine bolj organsko v tok kulturnih dejavnosti je upravičena, toda vprašanje je, če so tudi kadrovske sposobnosti izvajati kulturno politiko, da ne govorimo o drugih plateh vprašanja, ki so jih nekateri diskutanti obšli, nevarnost npr. da bi širše kulturne pobude kot podpora kulturnim revijam in združenjem, podpora knjižnim izdajam, ko bi se znašle koncentrirane v neki občini, konkretno v tržaški, v nemogočem položaju, nevarnost da bi občine dajale prednosti krajevnim pobudam — kar ne pomeni, da le-teh ne bi smela podpirati pametna kulturna politika, ki skrbi za širino in globino). Mnogo diskutantov je kritiziralo, da je začetni namen organi-

zirati srečanja v luči priprave novega zakona za podporo kulturnim dejavnostim, stopil v ozadje in da je tako zasedanje postalo presplošno. Na koncu je prodrila zahteva, da odbornišтво priredi še eno zasedanje, ki naj bi bilo posvečeno izključno predlogom za nov zakon o kulturnih dejavnostih.

Zasedanja so se udeležili tudi predstavniki raznih zamejskih kulturnih združenj in društev. V razpravo so posegli dr. Vremec za združenje Most, dr. V. Černo za društvo Ivan Trinko, dr. F. Benedetič, ravnatelj Stalnega slovenskega gledališča in dr. P. Petričič v imenu kulturnih krožkov Nadiških dolin, ki so predložili vsak svojo specifično problematiko, predstavniki beneških društev predvsem potrebo po večjem ovrednotenju kulture beneških Slovencev.

Pobuda deželnega odbornika je vredna priznanja, saj je bila prva tovrstna prireditve v deželi.

Vr.

PROSTOR MLADIH

Tretja številka »Literarnih vaj«

Izšla je tretja številka Literarnih vaj, ki pa je tudi zadnja tega letnika, ker je ta dijaški mesečnik, kot znano, v akutnih finančnih težavah, za katere pa nima skoraj nihče razumevanja, kot se pritožuje uredništvo. V svojem sporočilu na platnicah pravi med drugim: »Izšle so samo tri številke namesto dosedanjih sedem, ker so se stroški tako povečali, da brez podpore ni več mogoče izhajati. Podpore ni bilo od nikoder, čeprav bi jo Literarne vaje kot dijaški list z vso pravico zaslužile. Dobili nismo niti odgovorov na pismene prošnje! Edino Trgovski tehnični zavod »Žiga Zois« je plačal eno številko — kar pa bi z dobro voljo lahko napravile tudi druge šole, saj zakonov v tem pogledu ne manjka. Tudi združenja staršev bi lahko pri tem odigrala svojo vlogo... Literarnih vaj s to številko ne mislimo pokopati — pristavlja uredništvo — ampak bomo še naprej iskali možnost, da bi jih nadaljevali. Do novembra je daleč, morda se kaj spremeni...«

V tem optimizmu razpisuje uredništvo Literarnih vaj tudi letos nagrado za najboljšo povest ali novelo, ki bi izhajala v prihodnjem letniku, v obsegu kakih dvanajst tipkanih strani. Glede na veselje naših dijakov do leposlovnega pisanja ni dvoma, da jo bo tudi dobilo.

Kakšna je torej ta tretja številka?

Lidija Rupel zaključuje v njej svojo povestico »Velikašna podoba ljubezni«, Marija Kost-

napfel objavlja »Šest črtic«, kratkih in čustvenih, bolj lirčnih kot pripovednih zapisov. V njih prihaja do izraza mladostno svetobolje. Pripovedne spise objavljajo še Danijela Birsa, Miriam Levstik, Lidija Rupel in Vesna Sosič, večje število dijakov in predvsem dijakin pa je prispevalo krajše spise razpoloženskega značaja, ki navadno ne presegajo zahtevnosti šolskih nalog, a je vendar v nekaterih mogoče odkriti poganjek pravega talenta. Veliko je v tej številki pesmi, od katerih so nekatere kar vredne pozornosti, kot npr. »Otrokov šepet« Maka s klasičnega liceja, in nekatere pesmi Ide Gregori. Omeniti je še etnografski prispevek Elizabete Danieli, ki je objavila domača imena domačij na Proseku. Tudi te stvari so važne kot gradivo za bodoče etnografske in jezikovne študije, pa tudi kot zgodovinski material. Dijaki bi lahko v tem pogledu še marsikaj nabrali. Na koncu najdemo tudi nekaj člankov, kot npr. spis Doriane z učiteljskega »Primorska v boju za narodno svobodo«.

Številka je seveda ilustrirana z linorezi. Dodano ji je kazalo za cel letnik. Literarnim vam želimo, da bi čilo stopile jeseni v novo leto svojega življenja in našle pri vseh ljubezen in podporo.

—o—

ŠOLA IN SLOVENSKA MANJSINA

Mladinski krožek v Trstu in Slovenski kulturni klub iz Trsta prirejata razgovor o »problematiki šole in univerze v okviru slovenske manjšine« (kritičen pregled delovanja dijakov in univerzitetnih študentov).

Razgovor bo v soboto, 28. t.m. ob 19,15 v dvorani Slovenske prosvete v Donizettijevi ulici v Trstu.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAZENCEV V TRSTU

vabi na predavanje prof. Jožeta Pirjevca

»MAJNİSKA DEKLARACIJA OB ŠESTDESET-LETNICI«

V ponedeljek, 30. maja, ob 20,15 v dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3.

PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE
vabi dne 28. in 29. maja na vsakoletni

Praznik češenj

Sobota, 28. maja. ob 15. uri odprtje kioskov
od 20. do 24. ure zabava ansambel »I Lords«.
Nedelja, 29. maja:
ob 14. uri odprtje kioskov
ob 16. uri začetek kulturnega programa.
NASTOJAJO: domači pevski zbor,
Moški pevski zbor »F. Venturini« od Domja
Mešani pevski zbor »F. Prešeren« iz Boljunca,
Otroški pevski zbor »Slovenski šopek« iz
Mačkolj,
Ansambel Lojze Hlede s pevci in humoristi
iz Števerjana,
Godba na pihala BREG
Od 20. do 24. ure prosta zabava z ansamblom
»I Lords«.
Oba dneva delujejo dobro založeni kioski s
čevapčiči, klobasami in domačim vinom.
V nedeljo bodo pomnožene avtobusne proge
z mestom in okolico.
V primeru slabega vremena bo praznik v ne-
deljo 5. junija.

VELIKO ROMANJE V PADOVO

Zvedeli smo, da pripravljajo naše kraške župnije veliko romanje v Padovo, in sicer na god sv. Antona 13. junija, v ponedeljek. Menda se je prav zaradi ponedeljka in ker je že šolski pouk končan doslej priglasilo okrog 400 romarjev. Sicer je vse kaj enostavno objavljeno, ker imajo romarji skupno le mašo v baziliki Sv. Antona in to opoldne 13. junija, vse druge skrbi pa nosi vsaka župnijska skupnost zase. V Padovi bodo vsi obiskali tudi cerkev blaženega p. Leopolda Mandiča.

Ce si predstavljamo, da so 13. junija v Padovi prave romarske množice, se mora-

mo kar veseliti tako številnega našega zastopstva iz Trsta in s Krasa. Želimo srečno pot in da bi se še drugi prijavili.

—o—

MAJNİSKI SHOD V PODLONJERJU

Na to binkoštno nedeljo prirejata v Podlonjerju v Trstu že III. majniški shod v čast Marije Pomočnice. Začetek zvečer ob petih. Shod je združen s proslavo 60. obletnice Fatime. Vsak si želi pomladanskega sprehoda; tudi v Podlonjer se spleča, tam pod tržaškim bošketom je vse zeleno. (Avtobus štev. 36).

Srečanje med SSk in SZDL v Novi Gorici

V sredo, 18. t.m., sta se v Novi Gorici sestali delegaciji pokrajinskega sveta Slovenske skupnosti za Goriško in občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva iz Nove Gorice. Zamejsko odposlanstvo je vodil predsednik SSk za Goriško Gradimir Gradnik, delegacijo novogoriške SZDL njen predsednik Lojze Lah. Pogovoru v Novi Gorici je prisostvoval tudi vicekonzul SFRJ v Trstu Lojze Kante. Sestanek je bil prvi uradni stik med goriškim delom slovenske stranke Slovenske skupnosti in SZDL v Novi Gorici ter je poglobil vprašanja, ki so bila obravnavana med nedavnim obiskom deželne Slovenske skupnosti pri republiški konferenci SZDL v Ljubljani. Ob zaključku sestanka sta obe delegaciji izdali naslednje skupno poročilo:

»Na povabilo CK SZDL Nova Gorica sta se 18.5.1977 v Novi Gorici sestali delegaciji

pokrajinskega sveta Slovenske skupnosti v Gorici in CK SZDL v Novi Gorici. Delegacija CK SZDL Nova Gorica je goste seznanila z vlogo in organiziranostjo SZDL v novogoriški občini. Delegacija Slovenske skupnosti je najprej predstavila svojo vlogo in programsko usmeritev in opozorila na vrsto resnih problemov, ki ogrožajo obstoj in nemoten razvoj slovenskega življa v Italiji. Posebna pozornost obeh strani je bila posvečena pripravljenosti za tesnejše medsebojno sodelovanje in bolj usklajen odnos do reševanja ključnih vprašanj slovenske narodne skupnosti v Italiji, s posebnim poudarkom na položaj in procese, v katerih delujejo Slovenci v goriški pokrajini. Poudarjeno je bilo, da nekateri procesi urbanističnega in socialnoekonomskega značaja ne delujejo v korist ohranjanja avtohtonosti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Obe strani sta izrazili zadovoljstvo in podporo osimskemu sporazumu med republiko Italijo in SFRJ; hkrati pa si bosta vsaka po svoji strani prizadevali za takšno konkretizacijo sporazuma, ki bo krepila narodnostni, ekonomski, socialni in kulturni položaj Slovencev v Italiji.

Obe strani sta načeli razgovore o problematiki slovenskega šolstva v Italiji, uveljavljanju slovenskega jezika v javni rabi ter o nekaterih drugih še ne dovolj zadovoljivo

rešenih vprašanjih položaja Slovencev v Italiji.

Obe delegaciji sta ocenili obisk kot koristen in izrazili željo po nadaljnjih stikih in sodelovanju.

Člani delegacije Slovenske skupnosti so novogoriškemu gostiteljem izrazili zaskrbljenost zaradi razlastitev v Štandrežu v zvezi z gradnjo tovrnega postajališča in drugih naprav ob bodočem mejnem prehodu. Ko so razpravljali o vprašanju rabe slovenskega jezika v javnosti in o dvojezičnosti, je politični tajnik SSk za Goriško Marjan Terpin opozoril na dejstvo, da sedanja stopnja dvojezičnosti ni uzakonjena ter je odvisna samo od politične volje, zato obstaja možnost, da bi jo lahko tudi odpravili. Odposlanstvo SSk je novogoriško SZDL nadalje seznanilo s pripombami stranke na zaseganje slovenske zemlje za industrijsko cono na Krasu, z vprašanjem izgradnje novih stavb za slovenske šole in opozorilo na neurejeno prevajalsko službo v javnih ustanovah. Boris Kovšca, član novogoriške delegacije in predsednik komisije za mednarodne stike pri SZDL, je izrazil mnenje, da je zemlja samo eden od pogojev ohranjanja slovenske bitnosti, naloga Slovencev pa je, da v novih ugodnejših razmerah poosimskega obdobja najdejo možnost za krepitev slovenskega gospodarstva.

Obisk v Novi Gorici pomeni gotovo uvod v tesnejše sodelovanje med goriško SSk in novogoriško SZDL, pripomogel pa je tudi k popolnejši informaciji novogoriških gostiteljev o položaju Slovencev v Italiji, zlasti še na Goriškem.

Novice z Goriškega

Slovensko akademsko društvo SKAD iz Gorice je tudi letos pripravilo niz problemsko poglobljenih predavanj o sodobnih vprašanjih človeka in družbe. Prvo predavanje je bilo v četrtek, 19. t.m. v mali dvorani Katoliškega doma, govorila pa sta zdravnik dr. Rafko Dolhar in sindikalist Boris Gombač o temi »Delovno mesto in zdravje.«

V galeriji »Il Torchio« v Gorici so odprli samostojno slikarsko razstavo Milice Kogoj, nekdanje upravnice Dijaškega doma. Razstava pomeni njen prvi nastop v javnosti, ki je zaradi tega vzbudil še toliko večje zanimanje. Na ogled so cvetlična tihožitja in krajine.

V sredo, 18. t.m., je v goriški bolnišnici preminila upokojena učiteljica Milka Klančič, domačinka iz Podgore. 20. julija letos bi dopolnila 95 let starosti, zato lahko zapišemo, da je sodila med redke že živeče priče nekdanjega slovenskega goriškega okolja. Učiteljske je dokončala v Gorici, po prvi svetovni vojni je bila tako kot številni drugi slovenski učitelji premeščena, in sicer v Lombardijo, vendar se je vrnila v domači kraj in pomagala na kmetiji. Sorodnikom, zlasti še nečakom, izrekamo ob njeni smrti naše iskreno sožalje.

Edinstvena slovenska prireditev v Milanu

Moški pevski zbor »M. Filej« iz Gorice je v nedeljo, 22. t.m., bil gost slovenske skupnosti, ki živi v Milanu in okolici. Že dve leti se naši rojaki zbirajo enkrat na mesec pri slovenski maši v cerkvi sv. Tomaža na gostovanje enega slovenskih zborov za v ulici Broletto. Iz Rima prihaja maševot mladi duhovnik Jure Rode, ki študira na eni papeških univerz. Po službi božji se navadno vsi dalj časa zadržijo v svojih prostorih, kjer čas mineva v prijetnem kramljanju in ob prepevanju slovenskih pesmi. Prav na eni takih srečanj so sklenili pova-

iz zamejstva. Vabilu se je odzval moški pevski zbor »M. Filej« iz Gorice, ki je za naše rojake priredil koncert v dvorani ob cerkvi na trgu S. Fedele, se pravi v samem mestnem središču.

Pred koncertom je bila maša, ki sta jo darovala g. Jure Rode in msgr. Kazimir Humar iz Gorice. Pri maši je s svojim petjem sodeloval že omenjeni zbor. Naši rojaki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, tako da je marsikdo pripomnil, da se Slovenci še nikdar niso zbrali v tolikšnem številu v lombardski prestolnici. Pred koncertom je udeležence pozdravil predsednik SKPZ iz Gorice dr. Kazimir Humar, ki je med drugim naglasil, kako želi slovenski zbor svojim rojakom, ki živijo daleč od svoje domovine, prinesiti del slovenske kulture. Dr. Humar je poleg tega ugotovil, kako se prvič dogaja, da nastopa slovenski zbor v Milanu na prireditvi, ki so jo organizirali Slovenci.

Zbor je pod spretnim vodstvom Zdravka Klanjščka zapel skupno 16 pesmi. Prvi del sporeda je obsegal polifonske skladbe, drugi del pa slovenske ljudske pesmi. Ob koncu vsake pesmi je bilo navdušenje nepopisno. Po koncertu so se pevci in naši rojaki srečali v prostorih ob cerkvi sv. Tomaža in tu je bila priložnost za spoznavanje ter za prijetno kramljanje.

Pohvaliti je treba organizatorje tega e-

(Dalje na 7. strani)

Slovenska skupnost za slovenske pravice v gorskih skupnostih

V pretelih dneh se je zastopstvo Slovenske skupnosti iz Trsta in Gorice (Štoka, Bratuž, Terpin) srečalo v Vidmu z odbornikom za krajevne ustanove Bianchinijem za izmenjavo pogledov v zvezi s statuti tistih gorskih skupnosti, v katerih živijo Slovenci. Deželni odbornik Bianchini je uvodoma poudaril upravičenost manjšinske zaščite, za katero pa je po mnenju deželnega odbora prvenstveno poklicana država oziroma vlada in parlament. Vendar je kljub temu izrazil pripravljenost, da z največjo možno odprtostjo preuči določila statuta gorskih

skupnosti, ki zadevajo pravice pripadnikov slovenske manjšine in drugih.

Predstavniki Slovenske skupnosti so ponovno potrdili stališče, da morajo statuti gorskih skupnosti, v katerih živijo Slovenci vsebovati tudi določila za zaščito njihovih pravic, posebno še uporabe in poznanja slovenskega jezika s strani uradnikov in funkcionarjev gorskih skupnosti.

Ob zaključku je bila z obeh strani izražena volja, da se vprašanje v celoti prouči in tako pride do pozitivne rešitve v soglasju z vsemi dejavniki slovenske manjšine.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Knjiga »Vipavska dolina - zgodnjesrednjeveška najdišča«

V zbirki »Situla« (razprave Narodnega muzeja v Ljubljani) je izšla v sozaložbi muzejev v Ljubljani in Novi Gorici knjiga »Vipavska dolina — zgodnjesrednjeveška najdišča«, ki sta jo napisala arheologa Drago Svoljšak in Timotej Knific. Takoj moramo povedati, da je to ena tistih slovenskih knjig zadnjega časa, ki so nas res razveselile. Zato ji iz srca izrekamo dobrodoščilo, ker je resnično kvalitetna in v vsakem pogledu na višini, tako strokovno kot jezikovno, pa tudi po opremi.

Priznati moramo tudi, da smo jo težko čakali, glede na važnost arheoloških izkopanin v Batujah v Vipavski dolini, ki so vzbujale že med raziskavami pozornost pri zgodovinarjih tako na slovenski kot na italijanski strani meje in povzročile tudi že nekaj časopisne polemike. Gre za okostja in grobne dodatke v obliki lončenega posodja, okraskov, nožev in drugega, kar pripisujeta avtorja te knjige Svoljšak in Knific, ki sta tudi opravljala ta izkopavanja, kot tudi drugi slovenski zgodovinarji Slovincem oziroma starim Slovanom, kot se tudi izražajo, nekateri italijanski arheologi v naši deželi pa so vsaj pred leti skušali pripisati te najdbe Langobardom.

Knjiga šteje okrog 170 strani, od tega 102 strani teksta v slovenščini in angleščini (sam angleški povzetek obsega kar 18 strani, kar daje knjigi tudi mednarodni pomen, ki ga opravičuje važnost najdb). Ostale strani izpolnjujejo fotografije najdb in risbe. Knjigi je dodanih tudi pet prilog, namreč zemljevid področja najdb z okoličnimi črtami najdišč, delni in splošni.

Vsakdo, ki mu je pri srcu stara slovenska zgodovina in ki bi rad razrešil njene številne skrivnosti, z veseljem seže po tej knjigi. Takih ljudi pa je danes na Slovenskem zelo veliko, kot so dokazale nedavne živahne diskusije o etnogenezi Slovincov v zvezi z različnimi teorijami. V kratkem uvodu je med drugim rečeno, da je »namen dela predložiti znanstveni javnosti vse arheološko gradivo od zatona antike do naselitve Slovincov, ki je bilo doslej odkrito — naključno ali načrtno izkopano — v Vipavski dolini, obenem pa želijo z interpretacijo tega gradiva prvič podati celostno, a še vedno le v osnovnih potezih načrtano, podobo življenja v tej pokrajini v zgodnjem srednjem veku. Zgodnjesrednjeveška arheologija je bila prav na tem kosu slovenske zemlje dolgo zapostavljena. Prve omembe najdb iz tega obdobja segajo sicer že v čas pred prvo svetovno vojno, kar pa še ne predstavlja tudi začetka pravih raziskovanj. Ta so odločneje krenila z odkritji v Gojačah leta 1949... Z objavo plošč s pleteninasto ornamentiko so se leta 1950 pridružile zgodnjesrednjeveškim arheološkim najdiščem v Sloveniji tudi Batuje.«

V poglavju »Katalog« so predstavljena najdišča in navedene najdbe, grobovi in tisto, kar je bilo najdeno v njih. Podatki so natančni in spremljajo jih ponekod risbe, ki ilustrirajo lego grobov in okostij ali predmetov v njih ali tudi lego celotnih grobišč. Gre za grobišča in druge najdbe, kot ostanke cerkve, hiše in dve kameniti plošči s pleteninasto ornamentiko, itd. in sicer v Ajdovščini — te spadajo delno še v rimski

čas — v Gojačah-Borštu, na Morleku pri Gojačah, pri Gorici, pri Sv. Katarini nad Novo Gorico, pri Sv. Pavlu nad Vrtovinom, v Vitovljah-Sv. Petru, v Batujah ter Ločniku (Lucinico). V tem zadnjem kraju na italijanski strani seveda ni bilo izkopavanj v zvezi z Batujami, ampak so samo omenjene tamkajšnje najdbe, ker so tudi staroslovenskega izvora in spadajo k isti kulturi kot najdbe v Batujah.

V poglavju »Interpretacija« so v primerjavi s prejšnjim poglavjem, ki katalogizira najdbe, natančneje razložene njihove značilnosti, sicer prav tako znanstveno neoporečno, vendar pa preveč pusto. Iz goščave krajevnih imen, oklepajev, opomb, števil in pripomb pod črto si tudi strokovno usposobljen bravec le težko ustvari jasno in konkretno predstav o pomenu vseh teh najdb. Mislim, da bi se morali slovenski znanstveniki — v tem primeru arheologi — bolj ozirati tudi na tiste bravce, ki niso navajeni strokovnega izrazoslovja. Pri mnogostevilnih narodih izhajajo take znanstvene publikacije v večjih nakladah, ker so namenjene sorazmerno številnemu strokovnemu osebju, pri Slovincih pa je tega osebja — v sorazmerju z narodnim številom — veliko manj in tako bi morali računati, da naj bi dosegle znanstvene publikacije že zaradi naklade širši krog znanstvenikov in bravcev, ki želijo, da bi jim bila podana snov v čim bolj prebavljivi obliki. Nikjer ni namreč rečeno, da morajo biti znanstvene razprave vedno napisane v kar najbolj pustem, sivem, težko razumljivem jeziku in slogu.

Sledi še poglavje »Zaključek«, ki podaja pregled nad najdbami tudi iz zgodovinske perspektive, pa tudi glede na druge podobne najdbe v Sloveniji z dodanimi zemljevidi; pregled je delno razširjen na upoštevanje najdb v Furlaniji in Istri. V zadnjem poglavju je podan obširen povzetek v angleščini, v katerem pa najdemo žal nekaj tiskovnih napak. Tretjino knjige zavzema slikovno gradivo, risbe in fotografije izkopanih predmetov, npr. prstanov, uhanov, nožev, ostrog, pa tudi grobov ter kosa izkopanega kapitlja korne pregrade izginule cerkve sv. Jurija v Batujah ter obeh plošč s pleteninastima okraskoma. Dodanih je tudi pet terenskih zemljevidov.

Kar zadeva zaključke, bodo zelo dobro služili zgodovinarjem. Vendar pa se ni mogoče izogniti nekaterim kritičnim pripombam. Prva je ta, da so te najdbe v Batujah in drugje premalo uokvirjene v širši srednjeevropski in sploh evropski prostor. Že na prvi pogled je namreč očitno, da zelo spominjajo na najdbe na Bavarskem in tudi drugje v soseščini nekdanjega slovenskega etničnega prostora, pa tudi še v precejšnji oddaljenosti od njega, npr. kar zadeva lego mrličev v grobovih v smeri zahod-vzhod, najdbe nožev v grobovih, prekrivanje trupel s kamenitimi ploščami oziroma kamenjem itd., pa tudi glede na sorodnost okraskov. Vendar v knjigi razlage za to ne dobimo in te sorodnosti tudi niso dovolj določeno prikazane.

Škoda tudi, da knjiga ne prinaša tudi rezultatov antropološke obdelave, (rasna pripadnost, biološke značilnosti, vplivi prehrane, sledovi bolezni, starost umrlih), izkopanih okostij, po če-

mer bi se dalo marsikaj sklepati tudi z zgodovinskega stališča. Upoštevan pa ni dovolj tudi jezikovni element, ki je ravno na kraju najdb zelo zanimiv, npr. ime Batuje, Gojače, Vitovlje, Vrtovin ali Morlek (Murnek) za pašnik v Gojačah, kjer so odkopali nekaj grobov, saj je očitno v zvezi z besedo umrli, mrtvi.

Nujno se moramo ustaviti tudi pri splošnem pojmovanju slovenske zgodovine pri obeh avtorjih knjige. Dosledno namreč uporabljata izraz »alpski Slovani« namesto Slovinci, in večkrat dodata razlago, da gre pri teh alpskih Slovanih za prednike Slovincov oziroma slovenskega naroda. Iz tega izražanja sledi, da ljudje, katerih telesne ostanke in predmete njihove materialne kulture sta izkopala v Batujah in drugje v Vipavski dolini, še niso bili Slovinci, ampak samo predniki Slovincov, nekako v istem smislu, kakor so bili, recimo, Rimljani predniki Italijanov, ne pa Italijani. Izraz »alpski Slovani« pa je, kot znano, izposojen iz novejšega nemškega zgodovinskega izrazoslovja in je Slovincem krivičen, ker jih ponižuje, ker zanika njihovo narodno identiteto, prav zato so si ga določeni šovinistični nemško-avstrijski avtorji tudi izmislili in ga s posebnim užitkom uporabljajo. S tem hočejo zmanjšati ali sploh izbrisati delež Slovincov v zgodovini nekdanjih in sedanjih avstrijskih dežel, npr. Koroške, češ saj neodvisne Karantanije niste ustanovili vi Slovinci, ampak neki narodnostno še neopredeljeni Slovani. Povrh pa pri Vipavski dolini ne gre za Alpe, ampak za sredozemsko področje. Po logiki avtorjev te knjige je treba torej postaviti začetek oziroma nastanek slovenskega naroda v poznejši čas in tako ne pripadajo slovenski narodni zgodovini niti Karantanija, niti Panonska Slovenija, niti karantansko - köttlaška kultura. Jasno je, da se ni mogoče strinjati z njunim pojmovanjem, ker je v nasprotju z zgodovinskimi dejstvi in dokumenti ter s slovensko narodno zavestjo in tradicijo, pa tudi zato, ker je v nasprotju z evropsko zgodovino sploh, saj je dobro znano, da v starem veku in v zgodnjem srednjem veku ni bilo velikih narodov, ampak samo manjša ljudstva, ki so se šele v teku dolge zgodovinske dobe povezovala v večje narode, tako npr. Italijani, Grki, Francozi, Britanci, Nemci, Rusi itd. Odkod naj bi se bili torej vzeli Slovani že kot tako mnogoštevilno in enotno ljudstvo, v nasprotju z vso ostalo evropsko zgodovino. Če že nekdo zastopa tako tezo, bi jo moral tudi utemeljiti in biti pripravljen, da jo v diskusiji brani, če je že ne more dokazati. Toda ta teza se danes preko mnogih publikacij in ustanov ter posameznikov razširja — Svoljšak in Knific namreč nista njena avtorja, — nikakor pa se ne da tistim, ki se ne strinjajo (in se ne morejo strinjati z njo) možnosti, da bi načeli znanstveno diskusijo o tem. Morda bi lahko nudila priložnost za tako diskusijo ta knjiga?

Vsekakor bo treba to vprašanje prej ali slej razčistiti v okviru slovenskega zgodovinopisja, ker ustvarja zmedo, ima pa tudi svojo politično važnost. Da nam zanikajo narodno identiteto tujci, je še možno razumeti, da pa si je zani-kamo tudi sami, po tuji sugestiji, je normalnemu Slovincu nekaj neverjetnega in nemogočega.

fj

—o—

RAZSTAVA SLIKARJA A. LUKEŽIČA

V petek, 27. maja 1977 ob 20.30 bodo odprli v Prosvetnem domu na Opčinah razstavo slikarja Avrelija Lukežiča.

Slikarja bo predstavil Milko Bambič. Sodelovala bosta recitator Drago Gorup in kitarist Miha Beličič.

Škoti za neodvisnost in kraljevino

Predsednik Škotske nacionalne stranke dr. Robert McIntyre in parlamentarni kandidat te stranke za severno edinburško področje prof. Neil Mac Cormick sta priredila v škotskem glavnem mestu Edinburghu tiskovno konferenco, na kateri sta oznanila, da hoče Škotska sicer državno neodvisnost, vendar pa bo ostala kraljevina in da bo še zanaprej škotska kraljica sedanja britanska kraljica Elizabeta. Škotje nočejo več državne povezave z Anglijo in nočejo imeti nič več skupnega z angleškim parlamentom v Londonu, je dalje rečeno v izjavah škotskih politikov, ki se borijo za neodvisnost svoje države. Vendar pa nimajo nič proti temu,

do ostane Elizabeta še naprej tudi angleška kraljica. Tako bo povezovala v prihodnost Anglijo in Škotsko samo še oseba skupne kraljice. Kraljica b bila državni poglavar škotske države, po starem škotskem državnem zakonu, a ta oblast bi bila v bistvu le simbolna. Izvršno oblast bi imela vlada, katere predsednika bi izvolil škotski parlament.

Škotska nacionalna stranka je tudi že izdelala osnutek škotske ustave, v kateri dajejo posebno važnost temu, da parlament ne bi smel nikoli odpraviti ali zmanjšati osnovnih državljanjskih pravic. Škotsko državljanstvo bodo dobili vsi, ki bodo na dan, ko bo proglašena neodvisnost, stalno bivali na Škotskem, vsi, ki so škotske narodnosti, in vsi tisti, katerih starši so bili rojeni na Škotskem, tudi če zdaj živijo v tujini. Škotski parlament bo imel eno samo zbornico, a če se bosta vsaj dve petini uprli kakemu zakonu, ki ga je večina sprejela, bo zakon s tem odložen za eno leto, razen če ga ljudstvo potrdi z referendumom. Po mnenju tistih, ki pripravljajo ustavo neodvisne Škotske, bo to preprečilo, da bi nepremišljeno sprejemali zakone, kot se to zdaj dogaja v dvodomnih parlamentih, kar tudi zavlčuje pot zakonov skozi parlament. Poslanska doba bo trajala štiri leta. Ta določila so zanimiva zato, ker so avtorji škotske ustave uporabili robre in slabe izkušnje dosedanjega britanskega, pa tudi drugih parlamentov: dobre hočejo posnemati, slabim pa se izogniti. Za vsako spremembo ustave bo potrebna tripartitska večina v parlamentu, poleg tega pa mora potrditi tako spremembo ustave še ljudski referendum.

Pisma uredništvu:

ALI SMO SE SPRIJAZNILI S SPREMEMBAMI RADIA TRST A?

Takoj po reformi je bilo dosti govora o spremembah na slovenski tržaški radijski postaji. Nekatere spremembe so namreč izzvale pri poslušalcih val neodobravanja, celo ogorčenja, predvsem predčasni zaključek oddaj. Tako Katališki glas kot Novi list sta objavila veliko dopisov v zvezi s temi novostmi. Zdaj pa že več časa nisem zasledil člankov, ki bi opozarjali na probleme, ki so ostali nerešeni. Bojim se, da ne bi vodstvo RAI-a sprejelo tega molka kot dokaz, da so se poslušalci po prvem razburjenju in ogorčenju sprijaznili s temi spremembami. Razlog za ta molk pa je čisto drugačen: poslušalci smo namreč prišli do spoznanja, da se zaradi avtoritativnosti vodstva ne da ničesar spremeniti. Nobene od naših želja namreč vodstvo ni upoštevalo zaključek oddaj je ostal ob 19.30, kljub spontanemu valu protestov na vseh ravneh; želja tisočev podpisnikov, da bi oddaja Vera in naš čas ostala ob nedeljah, ni bila uslišana; urniki poročil so še vedno ob neustreznih urah (malenkosten premik od 12.45 na 13. uro problema ni rešil). Glasba po željah je ostala ob isti neustrezni uri, itd., itd. Človek ima vtis popolne gluhosti in neke vzvišene brezbrčnosti za želje poslušalcev. Kljub temu dejstvu pa mislim, da ne bi smeli umolkovati, stalno bi morali opozarjati in pisati o teh problemih, sprožiti nove akcije predvsem za podaljšanje oddajanja postaje. Pa čeprav bi tudi nove pobude ostale brez dejanske rešitve, bi vsaj pričale tudi za bodočnost o hotenju poslušalcev radia. Demokratičnost neke postaje ni odvisna samo od svobodnega pristopa k deželnim oddajam, ampak od upoštevanja utemeljenih zahtev poslušalcev, ki jim je postaja namenjena, od prizadevanja za krepitev vpliva postaje in njene priljubljenosti, ne pa obratno.

Branko Devetag

—o—

Titov življenjski jubilej

(nadaljevanje s 1. strani)

Prav samoupravljanje in neuvrščeno sta tisti dve glavni značilnosti, zaradi katerih Jugoslavija in njen predsednik Tito vzbujata veliko zanimanje v vsej svetovni javnosti in ki omogočata, da igra Jugoslavija že več let zdaleč pomembnejšo vlogo v mednarodni politiki, kot bi ustrezalo njeni dejanski moči.

MARLON BRANDO ZA INDIJANCE

Filmski igralec Marlon Brando je naznanil, da bo posnel televizijsko nadaljevanko o zgodovini ameriških Indijancev. Na tiskovni konferenci je povedal, da upa, da bo nadaljevanka tako vplivala na ameriško občinstvo, da se bo zavzelo za izboljšanje življenja Indijancev. Nadaljevanko namerava snemati v prihodnjih dveh letih. To mu bo omogočil velik honorar, ki ga je prejel pred kratkim za komaj 12-dnevno nastopanje v nekem filmu v Londonu. Nekateri trdijo, da so mu izplačali 4.200.000 dolarjev. Sam ni tega niti potrdil, niti zanikal. Snemanje nadaljevanke o indijanski zgodovini bo stalo, kot pravi, 17 milijonov dolarjev, a denar bo dobil, kot upa, povrnjen v obliki televizijskih honorarjev.

Marlon Brando je že leta znan kot velik prijatelj in zaščitnik Indijancev in polinezijskih domačinov. Poročen je s Polinezijsko s Tahitija. Med Polinezijski in Indijanci pa je lahko najti zvezo, kajti po teoriji norveškega raziskovalca Thora Heyerdahla so Polinezijski potomci južnoameriških Indijancev, ki so s svojimi splavi iz balzamovega lesa odpluli na ocean in poselili tihomorske otoke.

—o—

EDINSTVENA SLOVENSKA PRIREDITEV V MILANU

Nadaljevanje s 5 strani)

dinstvenega koncerta in srečanja ter zlasti mladega in poštvovalnega Bruna Sferca, ki nam je v razgovoru povedal, da nameravajo Slovenci v Milanu razširiti in popestriti svoje kulturno delovanje, kar je vredno vsega priznanja. Presenetljiv je tudi njegov podatek, češ da živi v Milanu in okolici kakih pet tisoč Slovencev. Prav tako je treba izreči priznanje pevcem iz Gorice, saj je zanje potovanje v Milan predstavljalo prav gotovo veliko žrtev.

Sodobno kmetijstvo

Trava po kmečkih travnikih je že visoka in bujna, vendar v glavnem nepokošena. Nujno je, da se nemudoma pripravimo na košnjo, ki prihaja, resnici na ljubo, precej pozno. Trava je skoraj vsa odcvetela, to pomeni, da je najugodnejši čas za košnjo, ko ima trava največ hranilnih snovi, že mimo. Trava ima v tej fazi še vedno dosti beljakovin, vendar bi vsako nadaljnje odlaganje občutno poslabšalo njeno kakovost. Rastline se obrastejo z biljem in steblovjem, ki je zaradi trdnosti prežeto zvečine s težko prebavljivo in slabo hranljivo vlaknino (celuloza, hemiceluloza, lignin obdajo koristne hranilne snovi, ki zato postanejo težko dostopne in prebavljive za želodčne sokove goved, zaradi česar šoristijo organizmu v mnogo manjši meri kot mlada trava pred ali vsaj v fazi cvetenja).

Druga slaba stran pozne košnje je v tem, da se travnata ruša neprestano redči. Tudi izginjajo na ta način listnate in zato posebno lahko prebavljive ter izdatne rastline. Z izločanjem teh rastlin se še dodatno zniža vrednost nakošene krme. Redči se tudi število pritličnih vrst. Ščasoma postane travnik spodaj bolj ali manj prazen, re-

Pohiteti s košnjo

dek in slabo obrasel z nizkim in nežnim rastjem, ki je povrh bogat na listih. Priporočljivo bi bilo, da si po pozni košnji ogledamo travnik. Videli bomo, da presledki med ostanki šopov pokošenih trav zavzemajo 20 do 30 odst. in več pokošene površine.

Več pozornosti razvojni fazi trav

Več bi torej morali pri nas upoštevati razvojno fazo trav in travnika. Važno je, da začnemo s košnjo takoj, ko pride trava v fazo latenja oziroma v fazo cvetenja. Z zgodnejšo košnjo si omogočimo izdatno otavo, saj je navadno v juniju dovolj padavin. Z dodatki rudninskih gnojil po košnji si zagotovimo še toliko večji pridelek. Po košnji uporabljamo navadno dušična gnojila, ki so hitro topna in ki vplivajo na hitro rast trav in izoblikovanje obilne listne mase. Zgodnejša košnja je še v nekem oziru koristna. V vročih poletnih mesecih je priraščanje travne ruše slabo, da ne govorimo o sušnih obdobjih, ki se navadno pojavljajo v juliju in avgustu. Če kosimo prepozno, se nam zgodi, da ruša »izgori«.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Ubijanje z živalicami - težak posel

Naj sklenemo ta niz člankov, ki so obravnavali bakteriološko vojskovanje z žarkom upanja: zelo malo je klic (če je sploh katera!), ki bi lahko ugodile vsem naštetim normam, čeprav bi bilo mogoče marsikateri obstoječi mikroorganizem spremeniti in »obdarovati« z željenimi lastnostmi. Večina agensov, ki so jih vzgajali v laboratorijih smrti, se izneverja vsaj eni od norm. Ni dokazov, da bi bili to orožje kdaj preizkusili na veliko pod pravimi vojnimi razmerami. Z vojaškega vidika je torej nepreizkušeno. Poleg tega je tudi nezanesljivo, ker odvisi v preveliki meri od atmosferskih pogojev. Človek bi si skoro oddahnil...

In vendar, zakaj se potem toliko držav s tolikšno vnemo posveča tako nevhvalni nalogi?

Zgodilo se je v Ypresu

Ypres — prijazno belgijsko mesto. Eno tilih na naši stari celini, ki so rastle s človekom in ki se je na njih vijugaste uličice usedla dahlina stoletij. Generacije solidnih Flamcev so se za temi ljubkimi pročelji posvečale meščanskemu pridobitništvu. Tkali so volno in lan, večji ženski prsti so klekljali tanke niti v bele geometrije flandrijskih čipk, varili so peneče se pivo in žgali bleščečo keramiko. Tu se je leta 1915 pripetil eden tistih dogodkov, ki se boleče zarežejo v kolektivno vest človeštva. Nekaj podobnega se je dogodilo v Hirošimi in Nagasaki skoraj pol stoletja pozneje, po eni tistih čudnih, a nikakor presenetljivih, časovnih simetriji, katerih točnost sega skoro do posameznega dne...

Aprila tistega daljnega leta 1915 so Nemci sprožili napad. Do velike bitke je na tem področju sicer prišlo že prej, in tudi tej, ki jo je oznanjalo grozeče grmenje topov, ni bilo usojeno, da bi bila zadnja; vojna vihra je Ypresu prisodila že tri velike bitke. Toda prav drugi, ki se je pričnela tistega usodnega aprila, je bilo namenjeno, da bo še posebej zapisana v zgodovini. Nemci so namreč izstrelili na Francoze 170.688 kilogramov jedkega plina klora, ki je terjal 15.000 žrtev s prežganimi ključmi in vnetimi očmi. Pet tisoč smrtnim žrtvam so se v naslednjih letih pridružile stotine invalidov, ki jim ožgana pljuča niso več dovoljevala ne normalnega dihanja in ne učinkovite obrambe pred bakterijskimi napadi ter jih je pljučnica reševala dolgega hiranja...

Zavezniška bojna črta se je razbila; toda učinkovitost novega in doslej še nepreizkušene orožja je presenetila same Nemce, tako da zmage, ki jim je na široko odprla pot do morja, niso znali izkoristiti.

To seveda ni prvič, da je človek segel po strupih, da bi nadvladal sovražnika. Že pred štiri tisoč leti najdemo v indijskem epu Ramayana omembo izstrelkov — Sammohanastra — ki povzroče odrevenelost in nekakšno hipnotično stanje. V času dinastije Sung so na Kitajskem uporabljali arsenikov dim in pa dime z raznimi strupenimi alkaloidi. Italijanski renesančni principi so, časovno in prostorsko bližje nas, bili mojstri v uporabi strupenih napitkov v politične namene. Celo slavni Leonardo da

Vinci je v svojih »Zapiskih« predlagal več kemičnih taktik, od katerih je vsaj ena vzeta iz Polibiosove »Obče zgodovine«. Nikdar v zgodovini človeštva pa niso bili strupi uporabljeni v takem obsegu in s tako obširnimi posledicami.

Odtlej se je v prvi svetovni vojni začela doba plinov. Že leta 1918 je nemška vojna industrija izdelovala enako število topovskih granat: z visoko brzantnim razstrelivom in pa s strupenimi plini (le-ti bi bili leta 1919 prav gotovo prevladali). Do konca spopada je bilo izstreljenih 127 milijonov kilogramov plinskih strupov, ki so povzročili 1.300.000 žrtev. Konec sovražnosti je zavezniške presenetil z nedotaknjenimi zalogami novega plinskega orožja s skrivnostnim imenom »Naprava M«. Z njim so se hoteli Nemcem maščevati za Ypres. Nemške maske, ki so imele samo kemična filtrirna sredstva, bi ne bile mogle zadržati novega pripravka z imenom adamsit. Takoj po ypreskem napadu je namreč nastopilo ravnotežje med napadalnimi sredstvi, plini, in obrambnimi, plinskimi maskami. Pač nov aspekt starega tekmovanja med izdelovalci topov in izdelovalci oklepov...

Po katastrofalnem prvem presenečenju se je bilo pred klorom sorazmerno lahko braniti, zato ga je prav kmalu zamenjal fosgen in drugi plini. Do konca vojne so tako uporabili nekako 50 različnih plinov in jih preučili skoro tisoč. Ščasoma so izdelali tudi plinske maske, ki so se kar uspešno obnesle proti vsem.

Naslednja »izboljšava« je bila britanska: če ne gre s »kakovostjo«, bomo prodrli s »količino«! Na zavezniški strani se je pojavil Livensov projektor, ki je zmožni v trenutku preplaviti sovražnikove utrdbe s tako količino strupenih plinov, da je bila v vsakem primeru smrtna. Dovolj je bilo, da si nisi nadel maske že v prvih sekundah napada. Če pa si to storil, je prišlo prav kmalu do preobremenitve filtra...

S.M.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Po izredno uspešnih predstavah »Jalta, Jalta« v predlanski in »Gubec Beg« v lanski sezoni, bo ponovno med nami gledališče »KOMEDIJA« iz Zagreba!

Tokrat nam bodo predstavili izjemno odrsko postavitev, kavbojski glasbeni strip.

» O K A J «
ali

NE BUDI ŽEJNIH BIZONOV, TUJEC... SLADKO SPIJO

Avtorji: Nino Škrabe - Boris Senker - Tahir MUJIČIČ

Glasba: Stipica Kalogjera
Dirigent: Pero Gotovac
Scena: Drago Turina
Kostumi: Tahir Mujičić
Koreograf: Tihana Škrinjarič
Režija: VLADO ŠTEFANČIČ

V torek, 31. maja ob 20.30 v gledališču »G. Verdi« v GORICI (Goriški abonma Red H. I in J)

V sredo, 1. junija ob 21. uri - Abonma red A - premierski in red C - prva nedelja po premieri

v četrtek, 2. junija ob 21. uri - Abonma red B - prva sobota po premieri, Red F - sindikalni in red G - okoliški

v petek, 3. junija ob 18. uri - Abonma red D - mladinski v sredo in red E - mladinski v četrtek — v Kulturnem domu v TRSTU.

Sporočamo cenjenemu občinstvu, da smo bili primorani zamenjati stalne dneve abonmajev ter jih združiti, ker ima gledališče »Komedijska« na razpolago samo en dan za gostovanje v Gorici in tri dni za gostovanje v Trstu. Prosimo cenjene abonente za razumevanje. Obenem lepo prosimo amonente, ki se iz kakršnegakoli vzroka ne bi mogli udeležiti predstave, da to telefonsko sporočijo (v Trstu: tel. 734.265, v Gorici: tel. 2495).

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstav.

Vse je še nejasno

V sredo se je končala tretja faza pogovorov med strankami za vladni program in eventualno novo vladno večino, ki je dejansko potrebna za sestavo in izvajanje programa. Kljub umetnemu optimizmu je še vse nejasno in ni izključeno, da bomo na koncu doživeli nove predčasne parlamentarne volitve, tembolj, ker se bo prej ali slej začelo zatikati v sodelovanju med KD in KPI tudi v primeru, da zdaj pride do sporazuma o programu Andreottijeve vlade. Ko-

munisti namreč zahtevajo veliko več — dejansko udeležbo pri vladanju.

—O—

V Izrael se je priselilo v prvih štirih mesecih letošnjega leta 5.960 Judov, lani v istem času 5.928. Največ — 2.063 — jih je prispelo iz Sovjetske zveze. Lani jih je v istem času prispelo od tam 2.356. Okrog 51 odstotkov Judov, ki jih pustijo, da se izselijo iz Sovjetske zveze, ne gre v Izrael, ampak se naselijo v drugih državah, zlasti v ZDA.

—O—

POJASNILO

Uredniku »Zaliva«, pisatelju Borisu Pahorju pojasnujemo, da smo njegovo izjavo prejeli, potem ko je že bila objavljena v goriškem Katoliškem glasu. Zato smo njeno vsebino povzeli iz omenjenega tednika.

URED.

OPROSTILNA SODBA

Kazensko sodišče v Trstu je v ponedeljek s polno formulo (»dejanja zaradi katerega je bil obtožen, sploh ni bilo«) oprostilo bivšega ravnatelja Kmečke hranilnice in posojilnice na Opčinah Sergeja Bandlja. Obtožen je bil neke nezakonite bančne operacije z jamstvi v obliki dragotin, ki mu jih je izročil nekdo iz Bologne, ki je potreboval od hranilnice poravnavo svojih plačil. Zadeva je bila zelo zapletena in težko razumljiva za javnost, sodišče pa jo je razvolilo in v polni meri rehabilitiralo Bandlja.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51